ממ:

"נחלה הבאה לו לאדם ממקום אחר אדם

מתנה עליה שלא יירשנה וכדרבא יידאמר

רבא יכל האומר אי אפשי בתקנת חכמים

כגון זאת שומעין לו מאי כגון ואת כדרב

הונא אמר רב ידאמר רב הונא אמר רב

יכולה אשה שתאמר לבעלה איני ניזונת

ואיני עושה הא ראיה יש תימא נחת רוח

עשיתי לבעלי מי לא תנן ידלקח מן האיש

וחזר ולקח מן האשה מקחו בטל אלמא אמרה

נחת רוח עשיתי לבעלי ההכא נמי תימא נחת

רוח עשיתי לבעלי יהא איתמר עלה אמר

רבה בר רב הונא לא נצרכה אלא יבאותן

ג' שדות אחת שכתב לה בכתובתה

מיהו כל נכסיו נמי שעבד לה שכר כתב לה כל נכסי אחראין לכתובתיד ומיהו לא הזכיר ולא סיים מכולם בפי׳ בתוד שטר הכתובה כי אם זה לבדו:

מנ. ב) כחובות נתי נוי תנ

לה. גיטין נה:, ד) [כתובות פא:], ה) [ל"ל לית],

הגהות הב"ח

(ה) רשב"ם ד"ה מי לא וכו' וכ"ש כשמכרה:

(ב) תום' ד"ה יכולה וכו' איני

ע"ש [ב"ק ח:], ג) כתובות

קפט א מיי׳ פכ״ג מהל׳ א מיי׳ פניג אישות הלכה א ועיין מישות הככה מי ועי במ"מ סמג עשין מח טוש" אה"ע סי' לב סעי' א וסע ג וסער ז וסי סט סער ז: קצ ב מיי פי"ט מהלי

מלום הלכה ני מנוה הנכה ו: קצא ג מיי פיייב מהלי אשות הלכה ד סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי סט סעי ד וסיי פ סעי טו בהג"ה וסי פא סעי

וטי פנו טעי נ בהג"ה: ד מיי פכ"ב מהלי אישות הלי טו ועיין קצב ד בהשגות ובמגיד משנה ופי"ז שם הל' יא פ"ל מהל' מכירה של אל ימו כ למאל מפירט הלכה ג ועיין במ״מ סמג שם טוש״ע אה״ע סר׳ ל סערי זי: קצג ה ו ז מיי׳ פכ״ב מהלי אישות הלי יח ופ״ל מהל' מכירה הלכה ג ופי"ד מהל' טועו הלכה א סמג שם

רבינו גרשום

ממקום אחר. כגון נכסי מלוג דאשתו: איני ניזונית. איני מבקשת ממך מזונות ואיני עושה לך מלאכה. ואיני עושה כן מלאכה. שתיקנו חכמים מזונותיה תחת מעשה ידיה ופירות נכסי מלוג שלה תחת קבורתה. ואם מתנה איני , מבקש מפירותיה ואיני קוברה שומעין לו. וכיון דכתב לה הכי ואפי׳ הכי זכותב לה הכי האפי הכי מחזיק בעל בנכסיה ס״ד תיהוי חזקה קמ״ל דלא דיכולה היא שתאמר נחת רוח עשיתי לבעלי ששתקתי . ומקשי׳ הא ראיה יש. כלומר חזקה אין לאיש בנכסי אשתו הא ראיה יש לו דאי מייתי בעל ראיה שטר דזבנה ניהלי': [תימא] דנחת רוח עשיתי לו. שפייס ממני רוח עשיתי לו. שפיים ממני למוכרה לו ולא גמרתי בלבי להקנותה לו: לא נצרכה. דמצי למימר נחת רוח עשיתי לבעלי ומקחו בטל: באותן ג' שדות אחת שסתב לה בכתובתה. מהיחה לו מדה ודולה לה שתגבה שיעור כתובתה מאותה שדה ואחת שיחד לה בכתובתה ששוה כנגד כתובתה שתגבה ממנו כתובתה. ואחת שהכניס לה שום משלו לתוספת כנגד נדונייתה. דהיך ג' שדות שייחד לה בעלה אם מביא הבעל ראיה שמכרה לו אינו כלום שמכרה לו אינו כלום דיכולה למחות ולומר נחת דוח עשיתי לבעלי. ומקשיי למעוטי מאי שאם ה) מירי ומכרה היא דמקחו קיים.

א) אולי ל"ל שאם מודה האשה שמכרה לו דמקחו קיים.

דאדם מקנה דבר שלא בא לעולם אלא משום דלדידן קיי"ל דאין אדם מקנה ובמילתיה דרבא לחודיה לא סגי בלא רב כהנא דמדרבא לא הוה שמעינן שיוכל להתנות בדבר שלא בא לעולם דאע"ג דרבא קאי אמזונות שלח באו לעולם התם אינו חידוש מאי שאין לה מזונות דאטו יש לה

ליטול מזונות בעל כרחה דכשרולה חוזרת [א] בה ולא קמ"ל רב הונא אלא שיכולה להפקיע מעשה ידיה מבעלה וא"ת רב דפסיק בפ' הכותב (כתובות דף פד: ושם) כרשב"ג דאמר אם מתה יירשנה אפי׳ כתב לה דין . ודברים אין לי בנכסייך בחייך ובמותך ולאו מטעמיה דאיהו סבר ירושת הבעל דאורייתא ורב סבר ירושת הבעל דרבנן וחכמים עשו חיזוק לדבריהם כשל תורה מאי שנא דמפירות יכול להסתלק משום דהוו דרבנן ויש לומר דשאני ירושה דנפלה קמיה דבעל דיורשי האשה כנכרים הם באותה ירושה לגבי בעל ולכך אין יכול להסתלק אבל הכא מנכסי מלוג יכול להסתלק שישארו ביד מי שהן עכשיו

דהיינו ביד האשה ועוד מלינן למימר דלא עשו חיזוק אלא בדבר שיש לו שורש מן התורה כגון ירושה דאיכא ירושה דאורייתא אבל בדבר דליכא כוותיה בדאורייתא לא עבוד רבנן חיזוק אי נמי פירות דלא שכיחי לא עבוד חיזוק כדאמרינן בריש אע"פ (שם דף נו:) לכל יש כתובה ולא לכל יש פירות דלא שכיחי כמו ירושה דאין לך אשה שאין לה נכסי לאן ברזל שיירש הבעל דאפי׳ במשיאים יתומה תנן (כתובות דף סו.) לא יפחתו לה מנ' זוז הלכך ירושת לאן ברזל שכיח ולא פלוג רבנן בירושת הבעל דכל ירושות אין יכול להתנות אבל פירות דלא שכיחי דאיכא טובא שאין להם נכסי מלוג לא עשו חיזוק:

בולה אשה שתאמר לבעלה בו'. פי׳ נקונטרס וכי קחמר נמי איני מקבל (כ) פרקונה ואיני חושש בפירות נכסי מלוג שלה שתקנו לי דמועיל התנאי בעודה ארוסה שעדיין לא זכה בקרקעותיה לפירות וקצת היה נראה לרשב"א להביא ראיה לדבריו מדתניא פ' נערה שנתפתתה (שם דף מו: ושם ד"ה זימנין) תקנו פרקונה תחת פירות ש"מ דפירי עיקר ויכול לומר כן דהא בפ' אע"פ (שם דף נח: ושם) פריך אמילתא דרב הונא דהכא מהא דקתני תקנו מזונות תחת מעשה ידיה ומשני אימא תהנו מעשה ידיה תחת מזונות ומ"מ (ג) אומר רשב"א דאי אפשר לומר כן דאדרבה פרקונה עיקר כמו שמדקדק ר"י בכתובות פ' נערה (דף מו:) דאמר מאי לפיכך בעל אוכל פירות מהו דתימא מיכל לא ניכלינהו אנוחי נינחינהו כו' קמ"ל דהא עדיפא דזימנין דלא מלו ופריק לה מדידיה א וקאמר נמי התם לעיל בשלמא בעל תקינו ליה רבנן פירות דאי אישתבאי הויא ליה איבה ומימנע ולא פריק משמע דלטובת החשה נתקן ובירושל' פ' נערה קחמר בהדיח חהח דתנן נשחת יתר עליו הבעל שחוכל פירות בחייה בעל שחמר אי אפשי לאכול ולא לפרוק אין שומעין לו והא דתנן פרקונה תחת פירות אע"ג דפרקונה עיקר לא תני הכא אלא לאשמועי׳ שלא תוכל האשה לומר איני נפדית ואיני נותנת פירות ואע"ג דלטובתה נתקן שלא תטמע בין העובדי כוכבים ועוד דלא דמי למזונות שיכולה לומר איני ניזונת ואיני עושה דהתם לא מפהעת תהנת מעשה ידיה שאם אינה עושה ואינה ניזונת היום למחר תעשה ותהא ניזונת אבל אם אמרה איני נפדית ואיני נותנת פירות הרי מפקעת לגמרי תקנת פירות דפירות של כל ימיה הם תחת פרקונה א"נ שאני פירות משום דידו כידה שהוא זוכה בגוף הקרקע אבל מעשה ידיה היאך יוכה בהן שאינן בעין דלא שייך למימר שיוכה בגוף הידים וכענין זה מלינו דר"ל דפליג ארב הונא בפ׳ אע"פ וסבר דמעשה ידיה עיקר ואינו מגיה הברייתא אלא תני תקנו מזונות תחת מעשה ידיה כדקתני אפ״ה אומר ר״ת דאין הבעל יכול לומר לה היכא דלא ספקה לאי מעשה ידיך למזונותיך כדמוכח בהדיא בפ"ק דגיטין (דף יב.) וברים המדיר (כמונות דף ע.) דפריך אי דלא ספקה הדרא קושיא לדוכתה כיון דמשעבד לה היכי מצי מדיר לה: ה"ג בפי' ר"ח ואחת שהכגים לה שום משלו. וה"פ אחת שכתב לה בכתובה במנה ומאתים ובמה שאדם נותן משלו שייך לשון כתיבה ולא לשון יחוד כגון הכותב כל נכסיו לבניו ואחת שיחד לה בכתובתה תחת הנדוניא שהביאה מבית אביה כי נדוניא נמי נקראת כתובה דבפ' נערה שנתפתתה (שם דף מז: ושם) קתני קבורתה תחת כתובתה דהיינו תחת נדונייתה דתחת מנה מאתים לא קאמרי׳ דבסוף ההוא פירקא (דף נג.) קאמרי׳ דארוס׳ הי (אית) לה קבורה ואחת שהכנים לה שום משלו ששם לה שדה כנגד תוספת שהוסיף לה משלו על מנה ומאחים וג' עניני ממון אלו כוחבין בכתובה בסדר זה תחלה מנה ומאמים ואח"כ נדוניא שמביאה עמה דהנעלת ליה ואחר כך ולבי חתן והוסיף לה מדיליה כו' ובקונט' לא פירש כן: אילימא **בכסובסה.** כלומר אחת מן הג׳ שדות הוא שדה ששיעבד לה בפי׳ והזכיר ההוא שדה בשטר הכחובה ששעבד לה וסמכא דעתה עליה טפי משאר נכסים.

נחלה הבחה לו. העתידה לבח לו כגון נחלה דרבנן כדמפרש לקמן אדם יכול להתנות עליה קודם שתבא שלא יירשנה כגון דקאמר דין ודברים אין לי על אותה נחלה העתידה לבא לי כלומר לא יהא לי דין ודברים: וכדרבא. כלומר ובאיזו נחלה מועיל התנאי בנחלה הבאה לו בחהנת חכמים כדרבא אבל בנחלה

דאורייתא כגון דין ודברים אין לי בירושת אבי כשימות לא יועיל התנאי דבעל כרחו שלו יהא אא״כ יתננה

לחחרים בלשון מתנה: חי חפשי בחקנת חכמים. שעשו להנחתי: כגון ואם. דלקמן דמדרבנן היא: שומעין לו. דבעל כרחו דאיניש לא יזכוהו חכמים שאם אינו חושש בטובה שעשו לו חכמים לא ניתן לו בעל כרחו שלדעתו תקנוה חכמים: מאי כגון ואת. באיזו תקנת חכמים היו מדברים בבהמ"ד שעליה אמר רבא כל האומר אי אפשי בתקנת חכמים כגון זאת התקנה שאנו מדברים בה שומעין לו: כדרב הוגא אמר רב. כלומר מתקנת מזונות שהבעל נותן לחשה היו עסוקים

ואחת בבית המדרש והוא נוטל מלאכת ידיה תחתיהן וע"ז אמר רבא כגון זאת התקנה שתקנו חכמים מזונות האשה לטובתה אם אומרת אי אפשי בתקנת חכמים בזו התקנה שתקנו לטובתי דהא לדידי אינה טובה דמלאכת ידי עדיף על מזונותי אזון משלי ואעשה מלאכה לעצמי שומעין לה. ואתא לאשמועינן כרב הונא אמר רב שיכולה אשה לומר לבעלה איני ניזונת משלך ואיני עושה מלאכה לך כי אם לעצמי כדמפרש טעמא בכתובות (דף נח:) קסבר מזוני עיקר כלומר תחלה תקנו עיקר מזונות לאשה מן הבעל בע"כ בין תעשה בין לא תעשה ואח"כ תקנו מלאכה תחת מזונות שלא תהיה לה איבה וכיון דלטובתה נתכוונו לתקן לה מזונות תחלה והיא עוקרת לומר איני חפילה בתקנה זו איני חוששת למזונותיו הרשות בידה וכיון דעקרה תקנת המזונות גם תקנת מלאכת ידיה לבעלה בטלה ממילא דכיון דמזונות אין לה גם הבעל לא יטול מלאכת ידיה והיינו נחלה הבאה לו לאדם לאחר מכאן שהמזונות עתידים לבא בכל יום. וה"ה לפירות של נכסי מלוג שתקנו חכמים לבעל פירותיה תחת פרקונה [שם מז:] כ"ש וכ"ש שאם אמר איני מקבל עלי תקנת פרקונה ואיני חושש בפירות נכסי מלוג שתקנו לי דמועיל התנאי בעודה ארוסה שעדיין לא זכה בקרקעותיה לפירות. והיינו דאלטריך במתני׳ למיתני [לעיל מב.] דאין לאיש חזקה בנכסי אשתו לומר לקוח הוא בידי דאע"ג דכתב לה בעודה ארוסה שלא יטול כלום בפירותיה אפי׳ הכי שתקה ולא מיחתה לבעלה דמלי אמרה נחת רוח עשיתי לבעלי ששתקתי אבל מעולם לא מכרתי לו: ומקשי גמרא **הא ראיה יש.** דקתני מתני⁷ אין לאיש חזקה שאין חזקה מועלת לו לקיים מקחו אבל ראיית עדים או שטר תועיל לו לקיים מכירתה דאם מכרה לו אשתו נכסי מלוג שלה קנה: חימא נחת רוח עשיחי לבעלי. שמכרתי לו שלא יכעום עלי אבל לא היה בדעתי להקנותו דלא דמי לתליוהו וזבין דזביניה זביני וַלעיל מו:] דאגב אונסי׳ גמר ומקני אבל הכא דליכא אונס כ״כ לא גמרה ואקנייה: מי לא סגן. דכי הך טענה יכולה אשה לטעון לאחרים שקנו מבעלה וכ"ש (מ) שמכרה לבעלה עלמו: לקה מן החיש. מן הבעל. כל הרהעותיו משועבדים לכתובת אשתו והיום ולמחר אם ימות או יגרשנה תטרוף מלקוחות אם לא תמלא בני חורין שכן כתב לה כל נכסי אחראין וערבאין לכתובתיך במס׳ כתובות (דף נא.): וחור. זה הלוקח ולקח מן האשה נתן לה דבר מועט והקנתו לו כדי שלא תטרוף ממנו חוב כתובתה: מקחו בטל. לא בטל בטל ממש שכל זמן שיחיה הבעל יאכל זה הלוקח את הפירות שהרי המוכר מכר לו כ"ז שלא תתגרש האשה ולא יבא זמן גיבוי כתובתה שהרי משנה זו בכל נכסים וקרקעות שיש לו לבעל מיירי כדמוכח לקמן בסמוך [נ.] דאמרי׳ למעוטי מאי אילימא למעוטי שאר נכסים כו' ובכולן אי אתה יכול לומר מקחו בטל לגמרי דאמר בפ׳ האשה שנפלו לה נכסים בסופהיי דאי לא תימא הכי סיפא דקתני לא יאמר אדם לאשתו הרי כתובתיך מונחת על השולחן אלא כל נכסי אחראין לכתובתיך ואי בעי לובוני ה"נ לא מצי מובין בתמיה משם אנו למדין שהמכר קיים ואע"פ שמשועבדין לאשה אלא דלהכי אהני שעבוד שתוכל לטרוף מהן כשיגיע זמנה לגבות כתובתה הלכך האי מקחו בטל אחזר ולקח מן האשה קאי דהוי בטל לגמרי ההוא מקח וכשתבא לגבות כתובתה תטרוף ממנו דמלי אמרה נחת רוח עשיתי לבעלי למכור לך קרקע המשועבד לי ולא גמרתי בלבי להקנות לך: ומשני הא איסמר עלה. דההיא דחזר ולקח מן האשה אמר רבה בר רב הונא לא נצרכה למיתני מקחו בטל היכא דחזר ולקח מן האשה אלא באותן ג' שדות המשועבדות לה יותר משאר נכסים ודעתה סמכא עילווייהו טפי דהוי מקחן בטל דודאי לא גמרה ואקניי׳ אלא נחת רוח עשתה לבעלה. ולקמיה [נ.] מפרש למעוטי מאי דלא ליהוי מקח בטל: אחם שכחב לה

(כ) תום ד"ה יכונה וכי קיני מקבל עלי תקבת פרקונה: (ג) בא"ד אומר רשב"א דאי אפשר לומר כן. נ"ב עין בש"מ ב"ח ס" רל"ב דכתב דגם כן דעת רשב"ם כך והוא ט"ם וצ"ל ווהשאר חסרו:

הגהות הגר"א (א"ב בתום' (ד"ה בע"ח) בתום' (ד"ה בע"ח) דכשרולה חוזרת. ויש חולקין

מוסף רש"י

ק"ט ק"ד נהגה"ה):

ו נחלה הבאה לו לאדם ממקום אחר. שלינה ירושת אבותיו מן התורה (גיטין עז.) אלא ט"י מיושני הדא לי רייי נחלת לשתו הבאה לו ע"י נחלת אשתו הבאה לו ע"י נשואין שלו, דהואיל ומשום תקנתא דידיה תקון רבנן והוא בא למחול עליה מוחל וסום כם לתחול ענים תחול ולדרב הוגם (כתובות פג.). אדם מתנה עליה. קודס שוכה (גיטין עוו.). בתקנת חכמים. שתיקנו לטובתי ואינה טובה לי (כתובות פג). כגון זאת. אמילמא אפג). כגון זאת. אמילמא אמרה רבה (גיטין החליל שומער לו. הואל ונחקנה ללרכו נעשית, יכול לומר כלום עשו אלא להנאמי. אני אי אפשי בהנאה (שם). מאי כגון זאת. להייל למרה רבל (שח). כדרב (שם). מאי כגון זאת. מהיים אמרה רגא (שם). כדרב הוגא. אמזוטת שמיקט לאשה תחת מעשה ידיה. ואי אמרה תחת מעשה יוים. אי אפשי בתקנה זו שתיקנו לכל הנשים זימנין דלא ספקי להו מזונות במעשה ידיהן ותקנו להן מזונות ומעשה ידיהן לבעל, אני איני לריכה לכך, מעונגת אני ואי אפשי לעשות מלחכת תפי ותי מפטי כעסות מלחכה, חמלא לי מזונות או יש לי אומנות יקרה יתר על כדי מזונותי (כתובות פג.). איני ניזונת. משלך, ואיני עושה. לך כלום חלח לעלמי (שם נח:) איני ניזונת משל בעלי ואיני עושה לו מלאכה, דכי חקון רבנן מזוני להנאתה חקון, זמנין דלא ספקה במעשה ידיה, ואמר כר תחנו מעשה ידיה לבעלה כן מוקט מעשט דים ככענט משום איבה, הלכך יכולה לומר אי אפשי (גיטין עז:). לומר אי אפשי (גימין עד). לקח מן האיש. קרקע המיוחדת לכתובת אשתו, או שכתוב בכתובתה או הכניסה לו שום בכתובתה, וכל שכן ואר נרחות דאו לא נודדה לוה אמר לה עיניך נתת בגרושין וכמיתה (גיטין נה:). מקחר בטל. משמע לגמרי ואפילו

מוסף תוספות א. ואם איתא דפירות

בחיי הבעל (כתובות צה.).

עיקר תיסוק אדעתיה דלא ליכלנהו. לשנ"ח כתונות מז: